

Szkolny Program Wychowawczy
Gimnazjum nr 3 w Świdnicy
na lata 2009 - 2012

Opracowanie:
mgr Jolanta Antos
mgr Jolanta Gabryliszyn
mgr Renata Józwicka
mgr Małgorzata Pałka

Świdnica, sierpień 2009

MISJA SZKOŁY

Misją naszej szkoły jest kształcenie uczniów, którzy posiadą umiejętności niezbędne do funkcjonowania w rozwijającym się świecie i do zdobywania dalszej wiedzy. Szkoła realizuje funkcję dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą. Tworzymy ofertę edukacyjną szkoły, uznając za istotne zaspokajanie potrzeb dzieci, młodzieży i ich rodziców. Dążymy do przygotowania ucznia, aby podejmował odpowiedzialne decyzje, samodzielnie myślał oraz aktywnie brał udział w życiu społecznym.

WIZJA SZKOŁY

Nasza szkoła to miejsce, w której każdy uczeń ma szansę stać się człowiekiem twórczym, wrażliwym na cierpienie i przejawy niesprawiedliwości, ceniącym prawdę, dobro i przyjaźń.

WIZJA WYCHOWAWCZA SZKOŁY

- Jesteśmy szkołą świadomą zagrożeń i im przeciwdziałającą, promującą zdrowy styl życia i szanującą prawa dziecka-ucznia oraz prawa człowieka.
- Inicjujemy i aktywnie uczestniczymy w życiu społeczności lokalnej, szczególnie uwzględniając problematykę ekologiczną, sportową i profilaktyki uzależnień.
- Naszą szkołę tworzą uczniowie wspólnie z rodzicami, nauczycielami i innymi pracownikami, którzy współpracują ze sobą i dbają o jak najlepszy wizerunek naszej placówki, pozytywnie się z nią identyfikując.
- Szkołę tworzymy w oparciu o kulturę i tradycję regionalną, narodową i europejską oraz wartości humanitarne.
- Będziemy przeciwdziałać nadmiernej absencji uczniów.
- Umożliwiamy młodzieży udział w zawodach, konkursach, olimpiadach sportowych.
- Wspomagamy wychowawczą rolę rodziny.

WIZJA WYCHOWANKA - UCZNIA

Będziemy się starać, aby nasz uczeń :

- był odpowiedzialny za słowa i czyny ,
- szanował i współtworzył normy, tradycję,
- posiadał kulturę osobistą, kierując się min. empatią i zasadą „fair play”,
- umiał odkrywać, rozwijać swoje zdolności i zainteresowania,
- umiał odnaleźć własne miejsce w klasie, w szkole,
- czuł się częścią społeczności naszego gimnazjum, świdniczaninem, Dolnoślązakiem, Polakiem-Europejczykiem,
- znał swoje mocne i słabe strony, potrafił nad nimi pracować,
- czuł się odpowiedzialny za swoją przyszłość,
- godnie reprezentował szkołę na zawodach sportowych.

ZADANIA SZKOŁY

Kontynuacja działań podjętych wcześniej, a w szczególności :

- zapewnienie opieki i przyjaznych, bezpiecznych dla zdrowia warunków edukacji, rozwijania zainteresowań sportowych,
- zapewnienie poszanowania praw dziecka - ucznia oraz praw człowieka,
- tworzenie warunków prawidłowego rozwoju psychofizycznego z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb, możliwości i zdolności,
- troska o zapewnienie równych szans w edukacji,
- poszerzanie wiedzy, umiejętności związanych ze zdrowym stylem życia i profilaktyką zaburzeń,
- umożliwienie uczestnictwa w wybranych przez siebie formach aktywności sportowej.

ZADANIA NAUCZYCIELA

- kreowanie sytuacji wychowawczych,
- stwarzanie warunków do indywidualnego i grupowego działania na rzecz innych,
- podejmowanie działań w celu zintegrowania klasy,
- kształcenie umiejętności współdziałania,
- kształtowanie postawy dociekliwości i samodzielności,
- kształtowanie postawy odpowiedzialności za słowa i czyny,
- otwartość na potrzeby ucznia i dbanie o jego dobro,
- dbałość o systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczyciela-wychowawcy.

METODY PRACY

Do realizacji wyznaczonych celów służą metody aktywizujące:

- gry i zabawy dramatyczne, scenki rodzajowe, inscenizacje, symulacje,
- projekty,
- dyskusje,
- treningi umiejętności, warsztaty,
- twórczość plastyczna, informatyczna i audiowizualna,
- wycieczki tematyczne, turystyczno-krajoznawcze i integracyjne,
- praca z tekstem pisanym (czasopisma, literatura piękna i popularno-naukowa),
- uczestnictwo w różnych aspektach życia kulturalnego,
- „burza mózgów”,
- ankiety, wywiady,
- wspólne rozwiązywanie problemów,
- autoprezentacja.

FORMY PRACY

- praca w zespołach,
- praca w grupach,
- praca indywidualna.

Podstawą opracowania Programu Wychowawczego Gimnazjum nr 3 na lata 2009-2012 były wnioski z:

- obserwacji, rozmów,
- poszerzenia oferty edukacyjnej o klasy sportowe,
- ankiet przeprowadzonych wśród uczniów, rodziców i nauczycieli w roku szkolnym 2008/2009 nt. stosunków interpersonalnych w kl. III i poczucia bezpieczeństwa w kl. I i II.

Wyniki w/w ankiet wskazywały na konieczność kontynuowania działań dotyczących:

- rozwijania empatii wśród uczniów,
- zapobiegania agresji uczeń-uczeń,
- poprawienia wizerunku szkoły w środowisku lokalnym poprzez promocję sukcesów sportowych,
- zapewnienia bezpieczeństwa uczniom przy wejściu do szkoły od strony ul. Saperów (brama wejściowa przy Domu Dziennego Pobytu).

PROGRAM WYCHOWAWCZY W KL. I

CEL SZCZEGÓŁOWY	SPOSÓB REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNY	EWALUACJA
Organizacja życia szkoły	Wybory do samorządu klasowego i szkolnego, (opracowanie planu pracy samorządu : imprezy klasowe, dyżury, dekoracje, kroniki, gazetki).	wychowawca, uczniowie	dokumentacja
	Zapoznanie z dokumentacją szkolną (statut i in.).	dyrektor, wychowawca,	dokumentacja
	Poznanie Konwencji Praw Dziecka i Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.	wychowawca,	dokumentacja
	Aktywny udział w pracach związanych z wyborem patrona szkoły.	SU, wychowawca, uczniowie nauczyciele	gazetki
	Zapoznanie uczniów i rodziców z kryteriami ocen z poszczególnych przedmiotów i sposobem oceniania.	wychowawca, nauczyciele	dokumentacja
Integrujemy się	Poznajemy się przez gry i zabawy.	wychowawca,	prace uczniów, dokumentacja
	Przedstawienie siebie w dowolnej formie z uwzględnieniem pozytywów („Lubię cię, bo...”, „Lubię w tobie...”).	wychowawca	prace uczniów, dokumentacja
	Kształtowanie pozytywnego obrazu siebie (moje dobre strony, mocne strony mojego kolegi).	wychowawca, pedagog, psycholog	prace uczniów, dokumentacja
	Zajęcia edukacyjne związane z tolerancją.	wychowawca,	dokumentacja
	Zajęcia edukacyjne: „Ja wobec sukcesu i porażki”.	wychowawca, trener	dokumentacja
	Udział w Dniu Integracji Klas Pierwszych.	wychowawca, trener	zdjęcia, dokumentacja
	Organizowanie wycieczki klasowej.	wychowawca	dokumentacja

	Organizacja i udział w uroczystościach klasowych (urodziny, Dzień Chłopaka, andrzejki, mikołajki, wigilia klasowa, walentynki).	wychowawca, nauczyciele	dokumentacja
Współtworzymy społeczność uczniowską, szkolną wraz z rodzicami.	<p>Diagnozowanie potrzeb wychowawczych i opiekuńczych uczniów.</p> <p>Lekcja wychowawcza „Rola i zadania pedagoga i psychologa szkolnego”.</p> <p>Tworzenie klasowego kodeksu norm - kontrakty (system kar i nagród, zasady pracy na lekcjach, zasady zachowania na przerwach, wycieczkach, dyskotekach, treningach, zawodach sportowych).</p> <p>Prezentacja wypracowanych norm klasowych na spotkaniach z rodzicami i ustalenie sposobu egzekwowania obowiązków szkolnych (usprawiedliwienia).</p>	<p>wychowawca, uczniowie, pedagog</p> <p>wychowawca, pedagog, psycholog</p> <p>wychowawca, trenerzy, uczniowie</p> <p>wychowawca, rodzice</p>	<p>protokoły wywiadówek</p> <p>dokumentacja</p> <p>kontrakty klasowe</p> <p>dyskusja, dokumentacja</p>

	<p>Pisemne sformułowanie oczekiwań rodziców wobec szkoły i określenie własnego udziału.</p> <p>Współpraca z rodzicami (rozmowy telefoniczne, wywiady środowiskowe, kontrola realizacji obowiązku szkolnego) i zachęcanie do udziału w imprezach klasowych, wycieczkach.</p> <p>Wyróżnianie rodziców aktywnych poprzez częste podziękowania.</p>	<p>wychowawca, uczniowie</p> <p>wychowawca, nauczyciele, pedagog</p> <p>dyrektor, wychowawca, rodzice</p>	<p>ankieta</p> <p>sprawozdania wychowawców, pedagoga</p> <p>podziękowania i listy pochwalne</p>
--	---	---	---

<p>My na forum szkoły.</p>	<p>Zajęcia edukacyjne o znaczeniu komunikacji pozawerbalnej (strój, higiena, mowa ciała).</p> <p>Aktywny udział w kółkach zainteresowań, uroczystościach szkolnych, akcjach charytatywnych.</p> <p>Organizowanie i prezentacja apeli okolicznościowych wg kalendarza imprez.</p> <p>Tworzenie gazetki „Nasze sukcesy”.</p>	<p>wychowawca, nauczyciele, uczniowie</p> <p>wychowawca, nauczyciele, uczniowie</p> <p>dyrektor, nauczyciele</p> <p>wychowawcy, nauczyciele, trenerzy</p>	<p>dokumentacja</p> <p>dokumentacja</p> <p>sprawozdania, notatki prasowe</p> <p>gazetka, informacje w lokalnych mediach</p>
<p>Przemoc niejedno ma imię</p>	<p>Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym.</p> <p>Agresja w sporcie.</p> <p>Dbłość o poprawną polszczyznę (gazetka „Zwroty grzecznościowe”).</p> <p>Promocja zdrowego stylu życia (wpływ nikotynizmu i innych używek).</p> <p>Pogadanka z udziałem specjalisty instytucji pomocowej.</p> <p>Informacja dotycząca instytucji pomocowych (telefony, adresy).</p>	<p>dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, trenerzy, pedagog, psycholog, pielęgniarka</p>	<p>dokumentacja</p>
<p>Żyjemy zgodnie ze środowiskiem naturalnym</p>	<p>Rozumienie potrzeby troski o środowisko i dostrzeganie przyczyn jego degradacji.</p> <p>Stan środowiska naturalnego a codzienna działalność człowieka.</p> <p>Podejmowanie działań w trosce o własne środowisko w szkole i w miejscach publicznych („Sprzątanie Świata”, gazetki, referaty).</p>	<p>dyrektor, wychowawca, nauczyciele,</p>	<p>dokumentacja</p>

PROGRAM WYCHOWAWCZY W KL. II

CEL SZCZEGÓŁOWY	SPOSÓB REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNY	EWALUACJA
Organizacja życia szkoły	Wybory do samorządu klasowego i szkolnego, (opracowanie planu pracy samorządu : imprezy klasowe, dyżury, dekoracje, kroniki, gazetki).	wychowawca, uczniowie	dokumentacja
	Zapoznanie z dokumentacją szkolną (statut i in.).	dyrektor, wychowawca,	dokumentacja
	Przypomnienie Konwencji Praw Dziecka i Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.	wychowawca,	dokumentacja
	Aktywny udział w pracach związanych z wyborem patrona szkoły.	SU, wychowawca, uczniowie nauczyciele	gazetki
	Zapoznanie uczniów i rodziców z kryteriami ocen z poszczególnych przedmiotów i sposobem oceniania.	wychowawca, nauczyciele	dokumentacja
Ciągłe się poznajemy	Przedstawienie siebie w dowolnej formie z uwzględnieniem pozytywów („Lubię cię, bo...”, „Lubię w tobie...”).	wychowawca	prace uczniów, dokumentacja
	Kształtowanie pozytywnego obrazu siebie (moje dobre strony, mocne strony mojego kolegi).	wychowawca, pedagog, psycholog	prace uczniów, dokumentacja
	Zajęcia edukacyjne związane z tolerancją.	wychowawca,	dokumentacja
	Zajęcia edukacyjne: „Ja wobec sukcesu i porażki”.	wychowawca, trener	dokumentacja
	Organizowanie wycieczki klasowej.	wychowawca, trener	zdjęcia, dokumentacja
	Organizacja i udział w uroczystościach klasowych (urodziny, Dzień Chłopaka, andrzejki, mikołajki, wigilia klasowa, walentynki, ...)	wychowawca	dokumentacja

Współtworzymy społeczność uczniowską, szkolną wraz z rodzicami.	Diagnozowanie potrzeb wychowawczych i opiekuńczych uczniów.	wychowawca, uczniowie, pedagog	protokoły wywiadówek
	Przypomnienie klasowego kodeksu norm - kontrakty (system kar i nagród, zasady pracy na lekcjach, zasady zachowania na przerwach, wycieczkach, dyskotekach, treningach, zawodach sportowych).	wychowawca, trenerzy, uczniowie	dokumentacja, kontrakty klasowe
	Prezentacja wypracowanych norm klasowych na spotkaniach z rodzicami i ustalenie sposobu egzekwowania obowiązków szkolnych (usprawiedliwienia).	wychowawca, rodzice	dyskusja, dokumentacja

	Współpraca z rodzicami (rozmowy telefoniczne, wywiady środowiskowe, kontrola realizacji obowiązku szkolnego) i zachęcanie do udziału w imprezach klasowych, wycieczkach.	wychowawca, nauczyciele, pedagog	sprawozdania wychowawców, pedagoga
	Wyróżnianie rodziców aktywnych poprzez częste podziękowania.	dyrektor, wychowawca, rodzice	podziękowania i listy pochwalne
My na forum szkoły.	Zajęcia edukacyjne o znaczeniu komunikacji pozawerbalnej (strój, higiena, mowa ciała).	wychowawca, nauczyciele	dokumentacja
	Aktywny udział w kółkach zainteresowań, uroczystościach szkolnych, akcjach charytatywnych.	wychowawca, nauczyciele, uczniowie	dokumentacja
	Organizowanie i prezentacja apeli okolicznościowych wg kalendarza imprez.	dyrektor, nauczyciele	sprawozdania, notatki prasowe
	Tworzenie gazetki „Nasze sukcesy”.	wychowawcy, nauczyciele, trenerzy	gazetka, informacje w lokalnych mediach

<p>Przemoc niejedno ma imię</p>	<p>Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym.</p> <p>Projekcje filmów i dyskusje w klasach.</p> <p>Zagrożenie sektami.</p> <p>Agresja w sporcie.</p> <p>Dbłość o poprawną polszczyznę, gazetka „Zwroty grzecznościowe”.</p> <p>Trening asertywności i innych umiejętności społecznych (empatia, tolerancja)</p> <p>Promocja zdrowego stylu życia (wpływ niktynizmu i innych używek).</p> <p>Pogadanka z udziałem specjalisty instytucji pomocowej.</p> <p>Informacja dotycząca instytucji pomocowych (telefony, adresy).</p>	<p>dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, katecheta, trenerzy, pedagog, psycholog, pielęgniarka</p>	<p>dokumentacja</p>
<p>Żyjemy zgodnie ze środowiskiem naturalnym</p>	<p>Rozumienie potrzeby troski o środowisko i dostrzeganie przyczyn jego degradacji.</p> <p>Stan środowiska naturalnego a codzienna działalność człowieka.</p> <p>Podejmowanie działań w trosce o własne środowisko w szkole i w miejscach publicznych („Sprzątanie Świata”, gazetki, referaty).</p>	<p>dyrektor, wychowawca, nauczyciele,</p>	<p>dokumentacja</p>

PROGRAM WYCHOWAWCZY W KL. III

CEL SZCZEGÓŁOWY	SPOSÓB REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNY	EWALUACJA
Organizacja życia szkoły	<p>Wybory do samorządu klasowego i szkolnego, (opracowanie planu pracy samorządu : imprezy klasowe, dyżury, dekoracje, kroniki, gazetki).</p> <p>Zapoznanie z dokumentacją szkolną (statut i in.).</p> <p>Przypomnienie Konwencji Praw Dziecka i Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.</p> <p>Aktywny udział w pracach związanych z wyborem patrona szkoły.</p> <p>Zapoznanie uczniów i rodziców z kryteriami ocen z poszczególnych przedmiotów i sposobem oceniania.</p> <p>Organizowanie wycieczki klasowej.</p> <p>Organizacja i udział w uroczystościach klasowych (urodziny, Dzień Chłopaka, andrzejki, mikołajki, wigilia klasowa, walentynki, ...).</p>	<p>wychowawca, uczniowie</p> <p>dyrektor, wychowawca,</p> <p>wychowawca,</p> <p>SU, wychowawca, uczniowie nauczyciele</p> <p>wychowawca, nauczyciele</p> <p>wychowawca</p> <p>wychowawca, nauczyciele</p>	<p>dokumentacja</p> <p>dokumentacja</p> <p>dokumentacja</p> <p>gazetki</p> <p>dokumentacja</p> <p>dokumentacja</p> <p>dokumentacja</p>
„Mam korzenie i rosną mi skrzydła”	<p>Moje miejsce w rodzinie, szkole, społeczności.</p> <p>„ Mój cel to...”</p> <p>Zajęcia zawodoznawcze – SZOK</p> <p>Gazetki zawodoznawcze.</p> <p>Prezentacje szkół ponadgimnazjalnych.</p>	<p>wychowawca, nauczyciele</p> <p>wychowawca</p> <p>dyrektor, doradca zawodowy</p> <p>dyrektor, wychowawca, pedagog, doradca zawodowy</p>	<p>prace uczniów, prezentacje, rozmowa z uczniami</p> <p>rozmowa</p> <p>rozmowy z uczniami i rodzicami,</p> <p>dokumentacja, rozmowy</p>

Współtworzymy społeczność uczniowską, szkolną wraz z rodzicami.	Diagnozowanie potrzeb wychowawczych i opiekuńczych uczniów.	wychowawca, uczniowie, pedagog	protokoły wywiadówek
	Przypomnienie klasowego kodeksu norm - kontrakty (system kar i nagród, zasady pracy na lekcjach, zasady zachowania na przerwach, wycieczkach, dyskotekach, treningach, zawodach sportowych).	wychowawca, trenerzy, pedagog, psycholog	dokumentacja, kontrakty klasowe
	Prezentacja wypracowanych norm klasowych na spotkaniach z rodzicami i ustalenie sposobu egzekwowania obowiązków szkolnych (usprawiedliwienia).	wychowawca, uczniowie, rodzice	dyskusja, dokumentacja

	Współpraca z rodzicami (rozmowy telefoniczne, wywiady środowiskowe, kontrola realizacji obowiązku szkolnego) i zachęcanie do udziału w imprezach klasowych, wycieczkach.	wychowawca, pedagog	dokumentacja
	Wyróżnianie rodziców aktywnych poprzez częste podziękowania.	dyrektor, wychowawca, rodzice	podziękowania i listy pochwalne
My na forum szkoły.	Potrafimy dokonać autoprezentacji: „Jak mnie widzą, tak mnie oceniają”.	wychowawca, nauczyciele, uczniowie	prace uczniów
	Zajęcia edukacyjne o znaczeniu komunikacji pozawerbalnej (strój, higiena, mowa ciała).	wychowawca, nauczyciele, uczniowie	dokumentacja
	Aktywny udział w kółkach zainteresowań, uroczystościach szkolnych, akcjach charytatywnych.	wychowawca, nauczyciele, uczniowie	dokumentacja
	„Wolontariusz – bohater naszych czasów”	wychowawca, nauczyciele, uczniowie	dokumentacja
	Organizowanie i prezentacja apeli okolicznościowych wg kalendarza imprez.	dyrektor, nauczyciele	sprawozdania, notatki prasowe

	Tworzenie gazetki „Nasze sukcesy”.	wychowawcy, nauczyciele, trenerzy	gazetka, informacje w lokalnych mediach
Przemoc niejedno ma imię	Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym. Agresja w sporcie. Dbłość o poprawną polszczyznę (gazetka „Zwroty grzecznościowe”). Jesteśmy silni moralnie – trening asertywności i innych umiejętności prospołecznych (empatia, tolerancja). Promocja zdrowego stylu życia (wpływ nikotynizmu i innych używek). Pogadanka z udziałem specjalisty instytucji pomocowej. Informacja dotycząca instytucji pomocowych (telefony, adresy).	dyrektor, wychowawcy, nauczyciele, trenerzy, pedagog, psycholog, pielęgniarka	dokumentacja
Umiem posługiwać się narzędziami informacyjnymi.	Zajęcia edukacyjne: „Dobre i złe strony mediów”, „Komputer – narzędzie pracy”. Odróżnianie fikcji od rzeczywistości w przekazach medialnych.	wychowawca, nauczyciele	dokumentacja
Żyjemy zgodnie ze środowiskiem naturalnym	Rozumienie potrzeby troski o środowisko i dostrzeganie przyczyn jego degradacji. Stan środowiska naturalnego a codzienna działalność człowieka. Podejmowanie działań w trosce o własne środowisko w szkole i w miejscach publicznych („Sprzątanie Świata”, gazetki, referaty).	dyrektor, wychowawca, nauczyciele,	dokumentacja

ANKIETA DLA RODZICÓW UCZNIÓW KL. 3

dotycząca oceny stosunków międzyludzkich

Ankieta wypełniła 47 osób.

Zdanie rodziców nt. stosunków międzyludzkich panujących w szkole opiera się głównie na relacjach dziecka.

Większość ankietowanych uważa, że pracownicy szkoły są uprzejmi, dbają o pozytywną opinię rodziców i współpracują ze sobą. 2 osoby zaznaczyły, że pracownicy szkoły są nieuprzejmi.

Relacje między rodzicami a nauczycielami wypadły zadowolająco i zdecydowanie zadowolająco.

Ankietowani określili, że stosunki na płaszczyźnie nauczyciel – uczeń z większością nauczycieli są dobre.

Ponad połowa respondentów stwierdziła, że szkoła cieszy się szacunkiem społeczeństwa lokalnego.

Dzieci o stosunkach międzyludzkich panujących w szkole wyrażają się pozytywnie, a większość nauczycieli motywuje uczniów do wysiłku intelektualnego i pracy.

Pytani stwierdzili, że wychowawcy postawili uczniom wymagania w zakresie zachowania i postaw, przestrzegają kryteriów oceny zachowania uczniów i postanowień statutu szkoły w zakresie przyznawania uczniom kar i nagród.

WNIOSKI

Należy kontynuować pracę nad wizerunkiem szkoły w społeczności lokalnej.

ANKIETA DLA UCZNIÓW KL. 3 dotycząca oceny stosunków międzyludzkich

Podobną ankietę dotyczącą tego problemu wypełniło 60 uczniów klas 3.

Większość pytanym uważa stosunki panujące w szkole między uczniami za dobre. Taką samą opinię mają na temat stosunków między uczniami, a niektórymi nauczycielami.

Uczniowie określają większość nauczycieli jako osoby przyjazne, partnerskie, opiekuńcze, tolerancyjne i poważne.

Większość pytanym ma swojego ulubionego nauczyciela i ma zaufanie do wychowawcy.

Uczniowie zwracają uwagę, że tylko niektórzy nauczyciele motywują ich do pracy i wysiłku intelektualnego.

Trzecioklasiści postrzegają swoich wychowawców jako osoby przede wszystkim wymagające, surowe, nerwowe, ale sprawiedliwe. Mimo wszystko określają ich jako cierpliwe, życzliwe i łagodne osoby.

Według zdecydowanej większości uczniów wychowawcy postawili wymagania w zakresie zachowania, ale nie potrafili odpowiedzieć na pytanie, czy wychowawcy przestrzegają postanowień statutu szkoły w zakresie przyznawania uczniom kar i nagród.

Wobec siebie uczniowie są w zasadzie obojętni jeśli chodzi o otrzymanie oceny bardzo dobrej, a gdy koledzy otrzymują ocenę negatywną, prawie 1/3 pytanym udaje, że nic się nie stało. Potrafią jednak sobie pomagać.

WNIOSKI

Należy zwrócić uwagę na stosunek nauczycieli do uczniów, aby nie był on despotyczny, przedmiotowy i lekceważący.

Należy uświadomić nauczycielom, by precyzyjniej określali zasady przyznawania kar i nagród (określili, czym są kary i nagrody zarówno pisemne jak i ustne).

Wychowawcy i nauczyciele powinni więcej pracować nad integrowaniem uczniów i uświadomić rodzicom problem braku empatii wśród młodzieży.